

Par IKP 2022.gada 3.ceturksnī

NeNOTEIKTĪBA un straujais cenu kāpums bremzē ekonomiku

Saskaņā ar Centrālās statistikas publicētajiem datiem šogad 3.ceturksnī IKP salīdzināmās cenās bija par 0,6% mazāks nekā 2021.gada 3.ceturksnī. Kopumā šogad 9 mēnešos ekonomikas ir augusi par 2,4% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Ekonomikas sabremzēšanās galvenie iemesli ir lielā nenoteiktība pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā, kas ietekmē izejmateriālu piegāžu ķēdes, un strauji augošās enerģijas un pārtikas cenas. Cenu pieauguma tempi apstaidz algu kāpumu, negatīvi ietekmējot iedzīvotāju pirktspēju.

Šogad 3.ceturksnī privātais patēriņš bija par 5,5% lielāks nekā pirms gada. Kāpumu lielā mērā ietekmēja bāzes efekts, jo pagājušā gada 3.ceturksnī mājāsaimniecību patēriņu ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežojumi.

Neraugoties uz straujo cenu kāpumu, mērens pieaugums saglabājās investīcijās. Šī gada 3.ceturksnī ieguldījumi bruto pamatkapitāla veidošanā palielinājās par 0,4% gada griezumā. Ņemot vērā, ka atsevišķi būvniecības plāni tiek atlikti dēļ augstajām cenām, savukārt jau uzsāktie būvniecības projekti ir ievērojami sadārdzinājušies, ieguldījumi mājokļos un citās būvēs 3.ceturksnī bija par 13% mazāki nekā pirms gada. Tajā pašā laikā investīcijas mašīnās un iekārtās pieauga par 9,9% un ieguldījumi intelektuālā īpašuma produktos – par 18,3 procentiem.

Preču un pakalpojumu eksporta apjomi salīdzināmās cenās 3.ceturksnī bija par 12,3% lielāki nekā pirms gada, kas ir straujākais eksporta pieaugums šogad ceturkšņu griezumā. Ņemot vērā Covid-19 pandēmijas ietekmi, strauji atkopjas pakalpojumu eksports, kas 3.ceturksnī bija par 21,7% lielāks nekā pirms gada. Tajā pašā laikā arī preču eksportā saglabājas straujš pieaugums – 3.ceturksnī par 9,3% gada griezumā. Salīdzinājumā ar gada pirmajiem ceturkšņiem, nedaudz lēnāki pieauguma tempi ir importam, kas 3.ceturksnī bija par 8,8% lielāks nekā pirms gada.

Lai arī IKP 3.ceturksnī samazinājās, nozaru griezumā kopējā pievienotā vērtība bija par 0,5% lielāka nekā pirms gada. Strauji pieauguma tempi saglabājas nozarēs, kuras vissmagāk skāra Covid-19 ierobežojumi. Šī gada 3.ceturksnī izmitināšanas un ēdināšanas nozarē pakalpojumu apjomi gada griezumā pieauga par 33%, mākslas izklaides un atpūtas nozarē – par 26,2% un komercpakalpojumos – par 13,2%. Stabils pieaugums šogad vērojams IKT nozarē (3.ceturksnī kāpums par 14,2%). Tajā pašā laikā vairākās ražojošajās nozarēs 3.ceturksnī ir bijis apjomu kritums. Straujā cenu kāpuma un patēriņa samazinājuma dēļ 3.ceturksnī gada griezumā samazinājums bija elektroenerģijas, gāzes apgādē un siltumapgādē. Straujo izmaksu pieauguma dēļ turpinās kritums būvniecības nozarē (par 13,6% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada 3.ceturksni). Ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā 3.ceturksnī samazinājās par 1,6%, ko ietekmēja kritums pārtikas rūpniecībā, kokapstrādē un ķīmiskajā rūpniecībā. ES noteikto sankciju rezultātā ir sarucis preču apgrozījums ar Krievijas un Baltkrievijas tirgiem, kā rezultātā vairumtirdzniecības nozare 3.ceturksnī saruka par 23%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 3.ceturksni.

NeNOTEIKTĪBA un straujais cenu kāpums ir sabremzējis ekonomiku un sagaidāms, ka IKP kopumā 2022.gadā varētu pieaugt 1-2% robežās. Lielā nenoteiktība ietekmē gan iedzīvotāju patēriņu, gan uzņēmumu nākotnes plānus un ārējo tirdzniecību. Paredzams, ka ekonomikā grūtākā situācija būs šī gada nogalē un nākamā gada pirmajos mēnešos. Izaugsme varētu atgriezties 2023.gada vidū, bet kopumā 2023.gadā IKP saglabāsies tuvu 2022.gada apjomiem, ja esošajā ģeopolitiskajā situācijā nenotiek būtiska pasliktināšanās.

